

פרוטוקול

מישיבה מיום 14.1.2010

כב' השופט (בדימוס) אורי גורן, יו"ר הועדה מר אביגדור קהלני	<u>נוכחים:</u> חברי הועדה:
כב' השופט (בדימוס) ד"ר גבריאלי קלינג פרופ' ערן דולב	משקיף מטעם משהב"ט:
גב' אסתר דומיניסיני עו"ד נחמה פרלמן	משקיף מטעם משרד האוצר:
גב' ליאת ניקריטין, מר מאיר בינג מר יצחק פוקס	משקיף מטעם צה"ל:
מר אביהו דיסטלמן	מרכז הוועדה:
מר שמעון נבון – יו"ר הוועד הארצי של ארגון נכי צה"ל	הופיע בפני הוועדה:
מר חיים בר – יו"ר ארגון נכי צה"ל עו"ד יוסי לוי – היועץ המשפטי של ארגון נכי צה"ל	נוכחים נוספים:
מר עידן קליימן, עו"ד מר אורי יבלונקה- עוזר דובר הוועדה גורמים נוספים	

הופעתו של מר שמעון נבון, יו"ר הוועד הארצי של ארגון נכי צה"ל

שמעון נבון: כפי שאמרתי, אני שמעון נבון, יו"ר הוועד הארצי של ארגון נכי צה"ל.

חיים ויוסי יתנו את הדברים היותר פרקטיים. אני רוצה להעביר דרך הסיפור האישי שלי, את מה שחווים הרבה נכים ואיך שהם עוברים על בשרם. ואני בעיקר אתמקד דווקא בשיקום של אגף השיקום, שלצערי אני חושב שיש הרבה דברים שהם לוקים בחסר, שהם פוגעים בשיקום.

אני נפצתי ב-1988. אני שירתתי בגולני בסיירת גולני, ואחרי זה הייתי מ"פ בגדוד 13. השתחררתי בפברואר '87 וזומנתי למילואים שבהם לא הייתי חייב, והתנדבתי אליהם. נפצתי באינתיפאדה הראשונה, ביוני '88. נלכדתי בתוך ג'יפ שבו, אחרי הסיפור שלי שינו את התקנות ויותר לא נסעו בג'יפ עם ברזנט, ונפצתי קשה מאוד.

הגעתי להדסה עין-כרם, ושם טופלתי. עברתי עשרות ניתוחים. עוד בבי"ח – וזה נושק, בדיוק, לוועדות הרפואיות (לא ידעתי שהנושא יהיה וועדות רפואיות, היום) – נפגשתי פעם ראשונה עם אגף השיקום. אני עברתי ניתוח קטיעת האצבעות, ואני אחרי הרדמה כללית ומגיע רופא שאני בקושי- לא הבנתי שזה תהליך של וועדה רפואית בכלל, שאל אותי שאלות משונות כשאני מזכיר שאני אחרי הרדמה כללית. עובר שבוע ימים, ואומרים לי קיבלתי 78% נכות. זו היתה הוועדה הרפואית, זה המימשק הראשון שלי שהיה עם אגף השיקום.

אני מאוד הופתעתי מהסיטואציה. זאת אומרת, לקח זמן של עוד- אני מדבר שבערך הטיפול הזה, הוועדה הזאת היתה בהדסה עין-

כרם, סדר גודל שעבר משהו כמו חודש וחצי – חודשיים שאני מאושפז במצב מאוד קשה. כאשר חשוב לי להדגיש שהמצב הרפואי שלי הוגדר מצב אנוש, התנהלות המשפחתית, כאילו, דקותיי ספורות והזעיקו את המשפחה בצורה מאוד בהולה לביה"ח.

ואז אנחנו עוברים את התהליך השיקום הראשוני. מה שעניין אותי, זה באמת התהליך הפיזי. משתקם ועברתי עשרות ניתוחים. כפי שאתם רואים, אין מה להסתיר, פניי הושחתו כליל. לא היה לי לא אף, לא אוזניים, אני מצולק בכל חלקי הגוף וקצת הופתעתי שנכה כמוני, שעבר תהליך תרומה לצבא מבחינת אידיאלים והיה חשוב לי לעשות את הדבר הזה, שירתתי 3 שנים בקבע, התנדבתי למילואים כשהייתי בשנת לימודים (התחלתי את המכינה באוניברסיטה העברית), זה פגע לי מאוד בתהליך הזה. ואני מגיע ואני נתקל באטימות.

כל הגורמים מסביב, למעט אגף השיקום, הפלא ופלא, מנסים לעזור לך. ואגף השיקום – ואני מדגיש, אני נכה קשה מאוד, לא נכה קל, פצוע מאוד קשה – אטימות מוחלטת. לא יודעים איך לגשת אליך, מתייחסים אליך כמי שמרמה את המערכת. אתה עוד לא נכנסת למערכת, ומישהו מנסה ליצור לך אווירה של תחושה, שאתה מרמה את המערכת.

במה זה התבטא? התבטא על דברים שנותנים לך איכשהו להתאקלם לתוך המערכת. הייתי אחרי שיקום ראשוני, צריך לעבור תהליך של קבלת רכב ניידות. אתה מגיע למישהו שמה, מנסה לסובב אותך. לא מגיע לך. לא נותנים לך את ההרגשה שמה שבאמת מנסים לסדר פה, שכל מה שמגיע לך, אתה נכה קרבי, אתה עשית את כל מה שמוטל עליך, אתה נכה קשה, אי אפשר לרמות כמו שאמר הרופא, אני נכה 100 פלוס.

כמובן שאחרי זה הגשתי וועדה רפואית חוזרת, שלטעמי לא הייתי צריך להגיש את הדבר הזה, זה קצת היה אבסורד. יש לי מודעות ציבורית מאוד גדולה ואני לוקח את זה לזכותי. הופעתי, באמת, באיזושהי תוכנית טלוויזיה 'זה הזמן' אז, בעיקר כדי להבליט את ה'עליהום' שהיה אז בתקשורת למדינת ישראל, ושכאילו הפלשתינאים אין שום מאבק שם. ולהראות שבאמת בקבוקי תבערה זה דבר שהוא קטלני מאוד. ואני, כל יום זכרון עומד בהר הרצל ואני חושב שיש לי מזל שאני לא נמצא מתחת למצבה שם.

ולאחר מכן, אתה רוצה להתקדם ולעשות דברים. ומה שאני בעיקר מליון, וזה מתוך זה שאני כבר פעיל בארגון נכי צה"ל המון שנים, זה בהתנהלות שגם מה שנותנים לך, לא בודקים שום דבר. לא היה שום תהליך, שמישהו עקב אחרי נכה כמוני, עם פציעה קשה מאוד, פיזית, חיצונית, מרתיעה מאוד. אני התלבטתי אם להביא לפה תמונות של לפני 20 שנה, כשנפצעתי, איך שנראיתי. גם היום המראה שלי לא קל, ואני מודע לזה. תודה לאל שאני יודע להתמודד עם זה בצורה טובה. ההתמודדות היא בעיקר התמודדות שלי. אף אחד לא ליווה אותי, אף אחד לא התייעץ, אף אחד לא הרים טלפון לשאול מה קורה לשמעון נבון! הוא קיבל תגמול, מבחינתם זה נגמר בסדר. זה נגמר. יש תגמול כספי, והסתיימה המשימה.

נשלחתי לאחר שנה וחצי, ואני התעקשתי על זה, גם הייתי צריך לעבור כמה וועדות ושכנועים, למומחה בארה"ב שעושה ניתוחים לשקם. כי היתה לי אחריות. אני נשאתי בשנת '89 וידעתי שאני הולך להקים משפחה, ואני די השלמתי עם מראי ועם מצבי, אבל יש לי גם אחריות שאני הולך להקים משפחה עם ילדים, וחשוב לי באמת למזער את המראה החיצוני שלי.

שלחו אותי, נסעתי לארה"ב עם אישה וילדה בת 3. אף אחד לא קיבל אותי שם. לא קיבלתי שום התייעצות. היה לי מזל שהיה שם קצין בצה"ל שגם היה בלימודים, שבמזל התחבר אליי ועשה לי את כל הסיוע. ליווה אותי למקומות, לקח אותי – ואני שוב מתאר מצב, שהחברה הישראלית, שלפעמים הם מלינים עליי, יש הרבה אנשים בחברה הישראלית, אבל זה לא התפקיד של הקצין שבא ללמוד לימודים שם, עם המשפחה שלו, לאמץ אותי, לקבל אותי, להדריך אותי.

אני רק יכול לספר סיפור קטן, שאני אחרי שבוע נכנסתי לניתוח, ואשתי עוד לא התמצאה במקומות. היא שמה אצל מישהי את הילדה, כי היא היתה צריכה להיות איתי בניתוח. היא חזרה לאסוף את הילדה, היא היתה בהיסטריה, היא לא זיהתה את המקום, כי מי נמצא במקום חדש, אחרי שבוע שהיא חזרה באמצע הלילה והיא לא זיהתה את המקום.

אף אחד לא ביקר אותי בבי"ח כשאני הייתי בניתוח. יש נציגות בבוסטון, אף אחד לא דאג שמישהו ילווה אותנו. זה לא התנהלות שיקומית. גם כשאתה מקבל – והתמזל מזלי ואני עמדתי אחרי דברים נוספים – אני רציתי להשתקם. ולאחר שנה ומשהו אמרו לי שיש אופציה לשיקום תחנת דלק. אמרתי טוב, תחנת דלק. אמרו לי 'יש לך תור ארוך'. אמרתי בסדר, אני רוצה בינתיים ללמוד. אני אמנם הייתי בתהליך של לימודים. שמשהב"ט, אני נכה 100% שיממן לי את הלימודים. הבן-אדם רוצה להתפתח, ללמוד. אמרו לי 'אם תלמד, אני אממן לך את הלימודים, זה יהיה השיקום שלך. לימודים. תואר ראשון בחינוך, מדעי המדינה, זה יהיה השיקום שלך'. טוב, אני אמרתי, אני רוצה לדעת מה השיקום שלי, ואמרתי: אני לא אעשה ככה, אני אתמודד, אני אגיש מלגות ואני אממן את זה, ואני לא בא

ממשפחה שיכולה לתמוך בי מבחינה כלכלית באותה עת. וזה מה שעשיתי. הגשתי מלגות, בעזרת ארגון נכי צה"ל וגופים אחרים וסיימתי תואר ראשון, ללא עזרת משהב"ט.

קיבלתי שיקום בתחנת דלק. תחנת דלק זה עסק קשה, מורכב, עסק כלכלי. אף אחד – ואני ... בכמה מקומות – אף אחד לא מלווה את הנכה להתמודד מול החברות הגדולות, אנשי אריות, עו"ד של חברות גדולות, שום דבר.

אני מכיר, אני גם יו"ר הפורום של נכי צה"ל בתחנות דלק, אין פה שום ליווי צמוד בדבר הזה. שולחים בן-אדם לגוב האריות, ואתה אומר לעצמך 'תסדר לבד'. נתנו לך פיסת נייר, וזהו. אתה משוקם. שלחו אותך עם וואוצ'ר לארה"ב, שדרך אגב גם היתה לי חוויה מאוד טראומטית, לא הסבירו לי בכלל למה אני בא לניתוחים, ובכלל ב-immigration בארה"ב בכלל עשו לי בעיה שם.

נתנו לך וואוצ'ר לארה"ב, זהו. טפלו בך. שכחו מהסיפור הזה. נתנו לך וואוצ'ר לתחנת דלק – אני קורא לזה בכוונה וואוצ'ר, כאילו זהו, לא התעניינו מה קורה איתך. אתה מסתדר, אתה לא מסתדר.

במקרה הזה אני לא רוצה להעלות, כי זה נושא מאוד מורכב, שגם אגף השיקום מטפל בזה, ששם בכלל הנושא מאוד בעייתי.

בעיקר שקמו את חברות הדלק, פחות את הנכים. נכים הרבה פעמים עבדו וסבלו ועבדו עליהם ורימו אותם.

אני לא מתבייש, אני עשיתי שיעורי בית טוב, כי אני בחור אינטליגנט, ולצערי לא כולם עושים את הדברים האלה. אני עשיתי שיעורי בית, הלכתי לתחנות דלק, ישבתי שם, למדתי את המערכת והקמתי עסק לתפארת ואני גאה במה שעשיתי.

לכן אני אומר, כל ההתנהלות – ואני שם דגש על הקטע השיקומי

– אגף השיקום לא מתמחה בשיקום נכים. הוא מתמחה בלתת תקציבים לנכים, הוא מתמחה בלתת פתרונות כספיים לנכים. אבל לא מלווה את הנכה. נכים קשים מאוד, נשואים ויש להם ילדים, הליווי על דברים כאלה- אם אני לא התעקשתי שאני אחרי 8 שנים בערך, ביקשתי טיפול פסיכולוגי ביוזמתי שלי, שראיתי שדברים קצת חורגים, לראות איך להתמודד עם הילדים. בתי ספר, הילדים לועגים להם, צוחקים להם. איך להתמודד מול הילדים. איך להתמודד מול עצמי, אחרי תקופה ארוכה שהייתי בטוח שאני כזה גיבור. וביקשתי, גם שם הצרו את צעדיי. 'לא, מותר לך רק שעה ביום. אנחנו נראה, נבדוק אם אתה חי עם הילדים'.

נכה קשה, המשפחה שלו היא חלק מהתהליך הזה. היא חלק מהמרקם הזה שאם לא יטפלו בזה, בהרבה מקרים - ואני מלווה הרבה אנשים - הנכים נופלים. הנשים לא יודעות ... כי מתייחסים לנשים כאילו זה משהו שהוא נפרד. אני זוכר שקיבלתי סיוע לדירה, אמרו לי 'אל תחתיים את אשתך. אשתך לא תהיה שותפה לעניין'. מה, היא שותפה רק לעזור לי בבתי חולים? וזה אני במודעות שלי, שהיא רק לעזור בבתי חולים, להיות 24 שעות לידי, ולא היינו נשואים אז. ללוות אותי, להביא ילדים, לספוג את כל הבעיות של נכה קשה עם כל המוגבלויות שלו, עם כל הבעיות, עם חוסר שינה, עם הליווי של שנתיים צמוד? רק על זה היא צריכה לקבל צל"ש. אז להגיד לה לא לחתום?

אני בחור מאוד הגון. יש כאלה שמתפתים ועושים את הדברים האלה.

לכן אני אומר, שבקטע הזה, משהב"ט חייב לעשות שינוי מהותי. ולכן המנדט שלכם צריך לבדוק את הקטע של אגף השיקום, איך הוא משקם נכים. איך הוא מטפל בנכים, איך הוא יכול לגרום

לנכה, באמת להיות בן-אדם פרודוקטיבי לחברה ולא לגרום לו להיות נצרך.

אני כבר 15 שנה עובד. לפני חודש ניגשתי לאגף השיקום, דבר שלא ידעתי הרבה זמן שמגיע לי איזה החזר ואני שואל את הפקידה שמלווה אותי הרבה שנים- איך זה שפקידה חדשה שאלה אותי, ... כל הכבוד, מגיע לה צל"ש, היא אמרה לי 'אתה עובד?', אמרתי בוודאי שאני עובד. היא אומרת לי 'טוב, אז מגיע לך החזר'. אני שואל את הבחורה שמלווה אותי המון שנים, 'איך לא שאלת אותי את הדבר הזה?', היא אומרת לי 'מה, אתה לא נצרך?'. אני 15 שנה עובד, מקיים משפחה, מקים עסק לתפארת, לומד, היא אומרת לי 'אתה נצרך?!'

זה המודום, שיש פה בעיה אצל אגף השיקום. הם רואים מספרים, הם לא רואים את האנשים והם לא עושים מעשה אמיתי, באמת, של לראות איך אנחנו כחברה, כמדינת ישראל, יכולים לגרום לאנשים, כמו שהוא הגדיר: אנחנו עושים את הטוב ביותר, רוצים את הטוב ביותר, אבל משהו בדרך משתבש. משהו בדרך גורם להרבה אנשים להרגיש את המלחמה השניה שלהם.

אני, ברוב המקרים, אני שמת לי מטרות. כמה יעדים, וכל השאר לא עניין אותי. ולכן גם הצלחתי להתמודד בהרבה פעמים. אבל בשנתיים הראשונות, שזה באמת היא הפציעה והדברים האלה, כל פעם שהייתי צריך להתעמת עם משהב"ט, הייתי מגיע ואני בן-אדם חזק, הייתי מגיע לבכי. ואין צורך שיהיה דבר כזה.

בדקו אותי כאילו אני מרמה. מה, אני יכול לצמוח לי אצבעות? שאלו אותי דברים כאלה, שכל מיני דברים שאתה ממציא דברים, שאתה נאלם דום.

אני חייב גם להזכיר, זאת אומרת, כל מה שאמרתי אני עדיין רוצה להגיד שמדינת ישראל, לא אגף השיקום בגלל כל המערכת

שלה, זה מדינה שתומכת בגדול בנכים. זאת אומרת, היא עושה את הדברים. זאת אומרת, כל המכלול הכללי של החיזוק הכלכלי, הדברים- אבל הרבה אנשים שאין להם את היכולות, שאין להם את המבנה האישיות, לפני שהם נפצעו, צריך מבנה אישיות להתמודד עם מצבים קשים. וזה הרבה פעמים מצבי קיצון. להתמודד עם מצבים כאלה, אם לא יהיה גוף שילווה אותך, ישאל מה קורה איתך, איך אתה מתקדם, לאן פניך מועדות, אנחנו מפספסים המון.

ולכן אני כבר 20 שנה, אני פועל בארגון נכי צה"ל. ואני רוצה להגיד שמי שמשקם את הנכים שיקום אמיתי, חברתי, תעסוקתי לא ברמה התעסוקתית אלא יותר חברתי, ספורטיבי, זה ארגון נכי צה"ל. מי הקים בתי לוחם? שאם לא כן, אני מוצא, לפעמים רואה את האנשים האלה, איפה הם היו מסתובבים היום? איזה גוף היה מטפל בהם? אם לא כל המערכת של בתי הלוחם שתומכת בהם, שהם באים לשם ועושים את הפעילות. זה נותן הרגשה של שותפות, של משהו שביחד. איפה אנחנו עומדים בדבר הזה? זה ארגון נכי צה"ל, זה תפקיד של מדינת ישראל דרך השלוחה שנקראת אגף השיקום. ואגף השיקום צריך להבין שיש לו כותרת, והכותרת היא שיקום. ולשקם נכים זה משימה לא קלה, אבל זה גם משימה שהיא ברת ביצוע בקטע של לתת אוזן, לבדוק אנשים. זה לא תמיד חייב להיות המערכות המסובכות והמורכבות. פשוט ללוות את הנכה.

למשל נכה 100 פלוס, אין אלפים שאומרים שהמערכת מאוד כבדה, שמלינים על המערכת שהיא מאוד כבדה. אין אלפים. זה מאות בודדים. יש מערכת מאוד גדולה, אפשר – וזה לא רק נכי 100 פלוס ונכי 100 ויש נכים של 50 שלפעמים הם במצב הנפשי שלהם הרבה יותר קשה ממני, שאני למדתי להתעצם מתוך עצמי,

מתוך המשפחה שלי, מתוך החברה הצמודה שלי שליוו אותי ותמכו בי. אבל יש הרבה כאלה שאין להם את האנשים הטובים סביבם ואין להם את האופי שלהם, ולכן יש להם בעיה להתמודד. ומה שקורה, שבפועל במקום ליצור מצב שאגף שיקום יקדם אותם, הוא במצב שהוא מדרדר אותם. נותן להם את ה'אקמול'. אנחנו לא צריכים אקמול, אנחנו צריכים פעולת חריש עמוקה, כדי שתוביל את הנכים למקום יותר טוב. זהו.

א. גורן, יו"ר: מאוד מעניין. איפה אתה נפצעת, באיזה מקום? שמעון נבון: אני נפצעתי בבית עומר, זה באיזור גוש עציון. אני נלכדתי בתוך

הג'יפ והמ"פ שנהג לידי בלם רגל בג'יפ ולחוסר מזלי נלכדתי בעמוד שלא יכולתי לפתוח את הדלת, ושני בקבוקי תבערה שרובם, הנוזל נשפך עליי והתעסקתי עם זה, ואני נותן הרבה הרצאות בקורסים, וזה מה שעוזר למשקית נפגעים, קצינות נפגעים, בתי ספר, ואני מעביר את המסר של חיוניות, מה שעושים הרבה נכי צה"ל. ואני חושב שיש לי איזשהו מסר להעביר לאנשים שנכה כמוני יכול להעביר ולעודד אנשים, ואני מרגיש שליחות בקטע הזה. אני עושה את זה מרצון פנימי, וללא שום רצון ליפות את הדברים. אני מזכיר לאנשים שאני מספר את הסיפור פציעה שלי ואת ההתמודדות מאותו רגע שנפצעתי ועד היום, בצורה הכי עובדתית ונקיה.

לא שאין משברים בחיים. יש הרבה משברים בחיים, אבל אני שמח שאני יכול, עצם זה שאני עומד פה והגעתי לתפקיד מרכזי בארגון נכי צה"ל, ואני מרגיש את השליחות והרצון לסייע ולעזור, זה הרבה בזכות האופי האישי שלי, המשפחה, החברים. ולא מעט היה חסר שאגף השיקום היה צריך לתת תמיכה נוספת, בעיקר לכאלה שאפשר לזהות ממערכת נוספת שיעשו מערכת תחיקת שיקום אמיתית, וינסו לזהות מי באמת צריך את העזרה

הטובה. ואם נעשה בדיקה אמיתית, הרבה נכים קשים שבאו מרקע טוב ונפש טובה וחזקה, הצליחו לשקם בעיקר בעצמם וללא עזרת אגף השיקום.

א. גורן, יו"ר: כל הכבוד לך, ואם אני הייתי מוסמך לתת לך אות המופת, הייתי נותן לך.

שמעון נבון: המופת שלי זה המשפחה והילדים, ומה שאני מרגיש שלם עם עצמי, זה המופת יום יום שלי.

א. גורן, יו"ר: יישר כוח.

שמעון נבון: תודה רבה.

(תום הופעתו של שמעון נבון)